

положень); виняткову пам'ять; спостережливість (здатність помічати деталі явища, міркувати і намагатися їх пояснити); виражену і різнобічну допитливість; довготривалі заняття однією справою (потреба зосереджуватися на тих аспектах проблеми, які особливо зацікавили, прагнення розібратися в них); легкість у навчанні, вміння добре викладати свої думки; демонстрацію здібностей до практичного здобуття знань; виняткові здібності до розв'язання задач; стурбованість, тривожність у зв'язку зі своєю несхожістю з однолітками. Таким чином, педагогу необхідно розуміти та враховувати ці особливості обдарованої дитини, що вимагає широти змісту матеріалу для узагальнень (прекрасні можливості в цьому відношенні представляє міждисциплінарний підхід). Ці потреби рідко задовольняються за умов традиційного навчання. Дитині необхідно надати можливості реалізуватися в спеціальних навчальних програмах через самостійну роботу, завдання відкритого типу, розвиток необхідних пізнавальних умінь. Цілеспрямований розвиток вищих пізнавальних процесів підносить розумові здібності на якісно новий рівень і рятує від тягара нескінченних повторень очевидного. Включення ж до навчальної програми афективного компонента дає можливість дитині краще зрозуміти себе, інших, навчитися виражати себе і власні переживання і призводить до адекватного прийняття себе й інших.

Список використаних джерел

1. Антошак О. Розуміння – розум – творчість. Київ: Шкільний світ, 2006. 112 с.
2. Кульчицкая Е. И. Одарённость как психологическая проблема. *Практична психологія та соціальна робота*. 2001. № 7. С. 28–30.
3. Холодная М. А. Психологические механизмы интеллектуальной одарённости. *Вопросы психологии*. 1993. № 1. С. 32–39.
4. Юркевич В. С. Про окремі типи обдарованості. *Завуч*. 2003. № 17–18. С. 9–10.
5. Янковчук М. М. Розвиток обдарованості: практичний досвід. *Обдарована дитина*. 2007. № 9. С. 48–54.

Ремех Тетяна (Remekh Tetiana),
*Candidate of Pedagogical Sciences, Chief of the Social Science Education
Department, Institute of Pedagogy National Academy of Educational
Sciences of Ukraine, Ukraine*

ENHANCING PUPILS' CIVIC COMPETENCE

BY MEANS OF INTERACTIVE LEARNING

The goal of civic education at school is purposeful preparation of students for effective functioning in the system of social relations, productive social interaction and active responsible participation in social activities [1]. Formed civic competence is connected with citizenship – spiritual and moral value, outlook and psychological characteristics of a person, conditioned by state self-identification, awareness of belonging to a particular country [5, p. 39]. This is reflected in the active civic position of a person, his / her ability to exercise his / her rights and responsibilities, ability to establish social partnership and solve social problems [1].

It is established that a person's civic competence is a set of: 1) readiness, which imparts knowledge, skills, motives, values and abilities of the person, his / her active state, attitudes to a certain behavioral model and mobilization for the fulfillment of certain tasks; 2) the ability, which corresponds to the natural social talent of a man, on the one hand, and his social productivity, on the other hand [5, p. 38].

Embracing civic activism, civic standing, choice and responsibility, civic competence is manifested in the social-communicative and information-research abilities of the individual, in civic participation and the ability to solve social problems, make responsible choices and make decisions [5, p. 40]. Through critical thinking, cooperation to achieve the goal, treating the rules as desirable patterns of behavior, personal responsibility, tolerance and pluralism, civic competence is represented in such qualities as responsibility and confidence [2, p. 19].

It follows that civic competence is a set of knowledge, skills, experiences, emotions and values, beliefs of the student [3, p. 66–67], which help him to understand his place in society, responsibility for himself and his actions, to realize himself as a citizen responsible for the country and ready to be implemented in it.

It is found that unlike other subjects of high school, the main tasks of civic education are the development of students' ability to «behave», «to manifest», «to be realized in life situations», «to communicate with others», «to gain experience of behavior, interaction, relationships» [1]. Achieving such goals is possible only in the case of active involvement of the student in learning, his «immersion» in the relevant learning situations in the classroom and beyond it [4, p. 9].

Thus, the formation of civic competence involves the specific activity of students, modeling or directly participating in life situations. The subject lessons should provide the student with civic skills and behaviors. The student should not only be aware of the powers of the authorities and officials, the rights of citizens and the ways of their implementation and protection, the legislative procedure, the activity of the judicial and tax systems of the state, but also see and be aware of their own place in these processes [4, p. 9].

If civic competence is formed solely in activity, then interactive methods that activate students' activity and are based on interaction and learning are considered effective. For interactive learning, the students are its subjects: they cooperate in the acquisition of new educational information, participate in a dialogue, ask questions to each other and the teacher, perform creative tasks, explore problems. Interacting with other students and the teacher at the lessons, the student learns the system of tried and tested activities for themselves and society, learns the mechanisms of finding information in individual and collective activity.

Therefore, consideration should be given to discussing issues and researching social science issues as an occasion for discussion by students in the classroom and self-reflection at home. The teacher should apply tasks to work in groups / pairs, small-scale student projects that are implemented by students individually or together outside the school (within the district, settlement, in the local community) [4, p. 9–10].

In civic education lessons such interactive methods as brainstorming, discussion, role-playing, simulation, case analysis (real life situations), mutual learning, cooperative work, dramatization, portfolios should be combined (and even prevail) with more traditional ones for Ukrainian education [4, p. 10].

In such case the teacher organizes independent search activities and interaction of students in order to develop their motivation and social skills. It has been found that the role of the teacher changes qualitatively through interactive learning as he / she is transformed from the person who informs and interrogates the learners into the organizer and moderator of the students' activity for free exchange of insights and views [4, p. 8].

Thus, the formation of students' civic competence requires activity forms and methods of teaching and organizing extra-curricular activities for students based on democracy, dialogue and partnership.

References

1. Civic education. Integrated course syllabus for 10 classes of secondary schools. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58875/>.
2. Kucher O. A. Formation of civic competence of students of specialized classes by means of variant social sciences subjects: Ph.D thesis for the scientific degree of a Candidate of Educational Sciences: Speciality 13.00.02 "Theory and methodology of teaching (history and social sciences)". Kyiv, 2014. 252 p.
3. Pometun O. I. Discussion of Ukrainian educators on the issues of introducing a competent-based approach in Ukrainian education. *Competent approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives*: Library for Educational Policy. Kyiv: K.I.S., 2004. pp. 66–72.
4. Pometun O. I., Remekh T. O. Practical Handbook of a Civic Education Teacher: A Toolkit. Kyiv, 2018. 96 p.
5. Remekh T. O. The essence and structure of civic competence of the student of the new Ukrainian school. *Ukrainian Pedagogical Journal*. 2018. № 2. P. 34–41.

Рябошапка Ольга,

к. пед. н., старший викладач кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Україна

РОЛЬ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА У РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ

В умовах сьогодення, коли класичні види мистецтва втрачають свою популярність, а їх замінюють різноманітні інформаційно-комп'ютерні технології, коли відвідати музей, або ж переглянути будь-який витвір мистецтва можна шляхом підключення гаджета до всевітньої мережі Інтернет, актуальності набуває застосування видів мистецтва в освітньому процесі закладів освіти.

Практика застосування різних видів мистецтв у закладах освіти свідчить про те, що у дітей розвиваються не лише художні здібності, але й таке застосування сприяє розвитку творчих здібностей зростаючого покоління.

Порівняльна характеристика різних видів мистецтва свідчить про те, що театральне мистецтво є одним з найбільш наочних форм художнього відображення життя, в основі якого лежить оточуючий світ та особливості його сприйняття. Проте, зважаючи на актуальність театрального мистецтва в естетичному розвитку дітей, застосовується воно у закладах дошкільної освіти досить рідко.

Театральне мистецтво, зокрема театральна гра, є досить близькою для дітей дошкільного віку, адже саме у дошкільному віці